

Senast reviderat: 2023-12-28 Rev 7

Dokumentet gäller för: Sektionen för hematologi och Koagulation

Innehållsansvarig: Eva Hultén, Undersköterska

Godkänd av: Martin Stenson, Sektionschef

Lumbalpunktion (LP) och intratekal injection (IT)

Revideringar i denna version

Ny SU mall

Översyn av dokumentet inga förändringar gjorda.

Revisionshistoria

rev	Giltig från	Förändring	Författare
6	2104	Allmän översyn av dokumentet Kontroll av rätt provsvarsmaterialsmottagare Ny rutin för FACS provtagning	Eva Hultén
5	1811	Kapitel 3.1 Material: Ny nål som skall användas: Atraumatisk LP-nål 2ml spruta för aspiration av liqvor, Brun tejrulle Kapitel 3.2 Material: Vid Intratekalbehandling ska punkturen använda sterila handskar för cytostatika, skyddsglasögon och skyddsrock med hel front och ärmudd. Ev munskydd. Kapitel 5 prover efter ordination: Utförande/behandling vid fördelning av liqvor i olika rör. OBS! Prov till bakterielogen skall tas sist och i ett separat rör.	Eva Hultén Petra Lindroos Kølqvist
4	1604	Material För LP och Förband som används ska ha en plastad utsida (sårilmförband) för att minska risken för cytostatika- kontamination.	Eva Hultén
3	1510	Utförande/Behandling Tillagd text: Vid behov av intratekal stichhjälp ring planerings ansvarig på OP 5, tel:28293 som hänvisar till ansvarig narkosläkare. Stäm av med narkosläkaren vilken Lp-nål som skall användas Material För LP Trevägskran ändrad från 7cm till 12cm Bakteriologiska prover: Minsta mängd liqvor ändrad till minst 2 ml liqvor i sterilt rör Virologiska prover: Minsta mängd liqvor ändrad för Allmän serologi till minst 0,5ml liqvor i sterilt rör. Tillagd text: venöst blod 1st 9ml serum rör eller 1st 4ml gelrör.	Eva Hultén
2	1308	Uppdatering är gjord angående material.	Eva Hultén
-	2012		Eva Hultén
-	2007		Eva Hultén
1	2000		Eva Hultén

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
2	Indikation.....	3
3	Förberedelser.....	3
4	Material	3
4.1	Material för LP	3
4.2	Material för Intratekalbehandling (IT)	3
4.3	Material för bedövning	3
4.4	Material för Intratekalbehandling (IT) i shunt.....	4
5	Cytostatikabeställning	4
6	Prover efter ordination	4
7	Rutinprover	4
8	Prover efter ordination	5
8.1	Neurokemianalyser.....	5
8.2	Bakteriologiska prover	5
8.3	Immunologiska prover, Cellulär immunitet	5
8.4	Immunologiska prover, Autoimmunitet	5
8.5	Virologiska prover	5
8.6	Immunofenotypning (Facs).....	6
9	Dokumentation	6

Granskare

Martin Stenson Sektionschef
Gustav Orrsjö, Läkare
Marie Fransson, VEC
Petra Lindroos Kölqvist leg Sjuksköterska

1 Bakgrund

En del hematologiska sjukdomstillstånd kan sprida sig till CNS. För att kunna behandla redan uppkomna sjukdomstillstånd eller ge profylaktisk behandling injiceras läkemedel i spinalrummet.

2 Indikation

Vid malign sjukdom i CNS som profylaktisk behandling. Hematologisk utredning.

3 Förberedelser

Tillgodose att patienten ligger eller sitter i en så bekväm ställning som möjligt inför provtagning och behandling

4 Material

4.1 Material för LP

- Sterila handskar, OBS! vid behandling handskar för cytostatika
- 2st steril dukar
- LP-nål, atraumatisk nål, eller LP-nålen läkarens önskemål
- stigrör för mätning av tryck (dukas endast fram efter ordination)
- 1fp sterila kompresser 7,5x7,5cm (för tvättning)
- 4fp sterila kompresser 7,5x7,5cm
- Klorhexidinsprit
- Hålduk
- Förband (sårfilmsförband)
- Klocka skall finnas synlig för läkaren
- "Sterilt rör", urinodlingsrör med gul skruvkork. (antal rör efter ordination)
- Transfix-rör EDTA (endast vid facs analys)
- 1st 5ml spruta för aspiration av liqvor
- Brun tejpulle

4.2 Material för Intratekalbehandling (IT)

Duka som för en LP men tag även med:

- Cytostatikaordinationskort
- Cytostatika
- Sterila handskar med lång ärm för cytostatika.
- Skyddsrock med hel front.
- Skyddsglasögon
- Ev munskydd

4.3 Material för bedövning

- Xylocain 20mg/ml
- 10ml spruta
- rosa uppdragningskanyl
- blå kanyl för bedövning

4.4 Material för Intratekalbehandling (IT) i shunt

- Sterila handskar för cytostatika med lång arm.
- 2st sterila dukar
- 1fp steril kompress 7,5x7,5 (förtvättning)
- 4fp steril kompress 7,5x7,5cm
- Klorhexidinsprit
- hålduk
- kanyl (fråga läkaren vilken kanylsort)
- Förband (sårfilmsförband)
- Skyddsrock med hel front och ärmudd, skyddsglasögon

Total mängd att injicera ska inte överstiga 4ml.

5 Cytostatikabeställning

Ansvarig läkare ordinerar cytostatika samt kortison från APL på cytostatikaordinationskort eller i Cytobase.

OBS! Ta med ordinationsbladet/cytostatikakortet eller dator för signering i Cytobase, in till patienten, så att läkaren kan signera given cytostatika direkt.

6 Prover efter ordination

LP diagnostiskt skall utföras sterilt. Assistenten öppnar den yttersta duken och punktören öppnar den innersta duken.

Assistenten håller klorhexidinsprit på några av de sterila kompresserna för tvätt.

Vid provtagning räcker assistenten över (urinodlingsrör med gul skruvkork) till läkaren.

OBS! All liqvor tas i ett rör och blandas väl. Håll därefter över liqvor till övriga rör om flera prover skall analyseras.

Undantag om prov skall skickas till bakteriologen tar man det sist och i ett separat rör.

Därefter ges eventuell behandling med cytostatika av läkare, som långsam injektion (3-5 min). Sätt på förband (sårfilmsförband) över insticksstället.

Vid behov av intratekal stickhjälp ring planeringsansvarig på OP 5, tel:28293 som hänvisar till ansvarig narkosläkare. Tag fram LP nål, atraumatisk nål.

Proverna lämnas till personal på C-lab inom 30min.

7 Rutinprover

Liqvoranalyser, cellräkning och cytologi 3ml liqvor i sterilt rör med gul skruvkork. Notera uttagen mängd liqvor och tidpunkt på remiss

Remiss 7b klinisk kemi. Tfn 22376

8 Prover efter ordination

Om ytterligare prover, utöver celler, cytologi eller FACS, ska tas i samband med undersökningen ordinerar ansvarig läkare detta i god tid så att rätt remiss kan göras i ordning. Var noga med att ordinera rätt analys på rätt remiss samt ta i rätt rör. Vid frågor, ring till respektive lab för information eller se rutin hemsida.

8.1 Neurokemianalyser

Alla prover kan tas i samma rör sterilt rör med gul skruvkork. OBS! viktigt att utifrån valda analyser få rätt mängd liqvor. Remiss 7 Klinisk Kemi, Tfn Neurokemi: 30025

8.2 Bakteriologiska prover

Minst 1-2ml liqvor i sterilt rör med gul skruvkork
Remiss: Bakteriologi. Kan också finnas som analys i Lab. Best, Tfn bakteriologen: 24689, 24690

8.3 Immunologiska prover, Cellulär immunitet

CD4/ CD8-kvot, 3ml liqvor i sterilt rör med gul skruvkork
Cytokinanalyser, 1ml liqvor i sterilt rör med gul skruvkork

Remiss: Immunologi 2, Cellulär immunitet. Kan också finnas som analys i Lab. Best Tfn immunologen: 24703

8.4 Immunologiska prover, Autoimmunitet

Antikroppar i liqvor. Tag reda vilka analyser och mängd liqvor. Sterilt rör med gul skruvkork
Remiss Immunologi 1 Autoimmunitet. Kan också finnas som analys i Lab. Best

Tfn: 24708

8.5 Virologiska prover

Allmän serologi, minst 0,5ml liqvor i sterilt rör + venöst blod 1st 9ml serum rör eller 1st 4ml gelrör. Tfn serologiavdelningen: 24669

Virus med PCR-teknik minsta volym 0,7ml liqvor i sterilt rör. Tfn molekylärbiologiska laboratoriet: 24666.

Remiss: Virologi. Kan också finnas som analys i Lab. Best

8.6 Immunofenotypning (Facs)

Immunofenotypning 4,5ml liqvor i Transfix-rör EDTA (Förvaras i kyl punktionsrummet mottagningen) + 2st 4ml EDTA venöst blod

Remiss 4 klinisk Kemi, Tfn Facslab: 24090

Viktigt vid alla analyser att alltid notera tid då provet tas och mängd liqvor på remiss.

9 Dokumentation

Given cytostatika signeras av läkare på ordinationsbladet/cytostatikakortet eller i Cytobase. Sedvanlig dokumentation i patientens Meliorj